

CARITAS
Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar
Sveriges Kristna Råd

Utrikesdepartementet
Enheten för migrations och asylpolitik
103 39 Stockholm

Stockholm 2004-10-08

Remissvar över SOU 2004:74, Utlänningslagen i ett domstolsperspektiv

Förslaget avstyrkes i den del som rör en precisering av tillståndsgrunden humanitära skäl.

I övrigt tillstyrkes förslaget.

Sammanfattning

Oavsett att vi delar lagrådets bedömning – att utlänningslagen behöver preciseras och struktureras – är vi av uppfattningen att såväl Regeringen – genom givet direktiv – som utredningen – genom sitt förslag – ytterligare vrider utvecklingen bort från skyddsbehov som grund för uppehållstillstånd.

I dagens Sverige beviljas, normalt, inte uppehållstillstånd till asylsökande med hänvisning till deras behov av skydd utan, i de flesta fall, med anledning av de sjukdomstillstånd som kan dokumenteras.

På asylrättens område måste därför varje tillfälle tas för att återskapa förutsättningar för att sätta behovet av skydd i främsta rummet. Tolkningen av konventionsflyktningbegreppet måste anpassas så att denne grund för uppehållstillstånd blir den dominerande för tillståndsgivningen, den bör vara öppen, liberal, extensiv och även inbegripa vissa humanitära skäl.

Om humanitära skäl, som det var tänkt från början, skall vara ett supplement till skyddsreglerna och inte den huvudsakliga grunden för uppehållstillstånd till skyddsökande så måste lagen ge förutsättningar för en mycket vid, men förhållandevis restriktiv, tillämpning. Utredningens förslag, att i lagtexten detaljreglera när humanitära skäl skall anses föreligga, är således ett fundamentalt tankefel som leder vägen rakt mot asylprövningssystemets kollaps.

Vidare har vi uppfattat att lagrådet endast påtalat regleringen avseende visering, arbetstillstånd och humanitära skäl som exempel på behovet av en generell precisering av Utlänningslagen.

För det fall Regeringen ändå avser att i lagtext precisera när tillståndsgrunden humanitära skäl skall vara tillämplig föreslår vi att detta får anstå intill dess det utretts (se Dir 2004:114) om Sverige i lägre grad än andra jämförbara länder beviljar asylsökande flyktingstatus eller bedömer dem som skyddsbehövande i övrigt. För det fall, i en framtid, grunderna för beviljande av flyktingstatus och skyddsbehövande i övrigt ytterligare skulle poängteras kan vi tänkas oss att nu föreslagen precisering av humanitära skäl inte i samma utsträckning skulle medföra ytterligare förskjutning från ett skyddstänkande.

Mot bakgrund av avsaknaden av ett konkret förslag om hur Migrationsverkets handläggning och beslutsfattande skall reformeras förutsätter vi att en särskild utredning får i uppgift att lämna ett dylikt förslag. I enlighet med vad som vid ett antal tillfällen påtalats anser vi att basen i processen bör vara handläggningen i första instans.

2.3 Viseringspraxis

Vi finner redogörelsen för gällande praxis och Migrationsverkets allmänna riktlinjer som en klar försköning av verkligheten. Urvalet ärendet i bilaga 5 tyder inte heller på att utredningen haft tid att göra en självständig bedömning utan accepterat Migrationsverkets redogörelse för sakernas tillstånd.

Exempelvis kan vi ej finna någon redogörelse för ärenden där referenspersonen beviljats konventionsflyktingstatus av svenska myndigheter samt därtill är nära släkting med den sökande. Oberoende av omständigheterna i övrigt beviljas normalt ej visum i ett dylikt ärende. Detta då den sökande, med hänvisning till referenspersonens flyktingstatus, bedöms kunna hävda skyddsbehov efter ankomsten till Sverige.

2.6 Överväganden och förslag (Visering)

Vi har ej något att invända mot övervägandena och förslaget.

Mot bakgrund av vad vi ovan anfört avseende redogörelsen för praxis ser vi med glädje att lagtexten lägger bevisbördan på Migrationsverket som har att göra ”sannolikt att avsikten med vistelsen är en annan än den uppgivna”.

3.8 (3.8.1 – 3.8.4) Överväganden och förslag (Arbetsstillstånd)

Vi har ej något att invända mot övervägandena och förslaget.

4. Uppehållstillstånd av humanitära skäl.

Mot bakgrund av vår i sammanfattningen givna principiella inställningen finner vi inte anledning till att ytterligare kommentera förslaget i detalj.

Avseende den föreslagna 9§ i tredje kapitlet hänvisar vi till att vi principiellt tar avstånd från att Utlänningslagen i ytterligare utsträckning förskjuter tyngdpunkten från skyddsbedömning och mot sjukdom, vistelsetid och verkställighetshinder. Vår bedömning är att nu gällande anvisning om hänsynstagande till barns bästa i 1 kap 1§ andra stycket Utlänningslagen tillräckligt poängterar behovet av lyhördhet vid handläggning och bedömning av barns ansökningar.

5.3 - 6.2

Vi har ej något att invända mot övervägandena och förslaget.

6.3 Uppehållstillstånd på grund av anknytning

Med hänvisning till de övriga arbetande utredningarna som har att se över frågor rörande uppehållstillstånd på grund av anknytning ser vi det inte som möjligt att kommentera nu föreslagen lagändring. Vi ber om att få återkomma efter att vi kunnat bedöma den samlade konsekvensen av de olika förslagen.

6.4 – 6.7

Vi har ej något att invända mot övervägandena och förslaget.

7 Migrationsverkets handläggning och beslutsfattande

Utredningen har haft ytterst kort tid till sitt förfogande. Trots detta borde den haft möjlighet att göra en självständig bedömning av behovet av förändringar av Migrationsverkets handläggning och beslutsfattande. Den redogörelse för gällande ordning som nu presenteras förefaller vara en av Migrationsverket själv lämnad information om hur verket borde handlägga och fatta beslut, inte hur den faktiska verkligheten ser ut.

Vi hävdar att Statskontoret i sin utredning 2004:20, "Tydligare styrning av Migrationsverket", ger en betydligt rättvisare bild av verkets handläggning och beslutsfattande.

Vi förutsätter att Migrationsverkets handläggning och beslutsfattande, inför en ändrad instans och processordning, blir föremål för en noggrann genomgång och att tydliga reformförslag utarbetas i samverkan med såväl domstolsverket som andra med expertkunskap.

CARITAS

Rådgivningsbyrån för asylsökande och flyktingar

Sveriges Kristna Råd

För ovan angivna organisationer undertecknar 2004-10-08

George Joseph

Anders Sundquist